

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 60 K, na $\frac{1}{2}$ strani 40 K, na $\frac{1}{3}$ strani 20 K, na $\frac{1}{4}$ strani 10 K in na $\frac{1}{8}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 8. V Ljubljani, 30. aprila 1911. Letnik XXVIII.

Obseg: Skrb za goveje parklje. — Mešana umetna gnojila za zelenjadne in cvetične vrte ter za rastline v cvetnikih. — Škropite vinske trte z modro galico, da bo kaj vinskega pridelka! — Govor predsednika c. kr. kmetijske družbe kranjske gospoda komercialnega svetnika F. Povšeta, ki je z njim utemeljil v poslaniški zbornici predloge kmetijskega odseka. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva.

Skrb za goveje parklje.

Pri nas malokje goved toliko hodi na pašo, da bi svoje parklje dovolj obrabila in bi zato ohranila naravno in pravilno stojo. Še tam, kjer je paša redna ali goved hodi celo v planine, stoji vso zimo v hlevu in parklji zrastejo dolgi, kar je velika napaka.

Govedo, ki vedno ali večidel v hlevu stoji, celo če so tla mehka, ne obrabi parkljev. V takem slučaju se parklji nenaravno razvijajo, se podaljšajo zlasti na prstih (glej pod. 23.), vsled česar je lega parkljev nepravilna, žival slabo stoji, in to vpliva tudi na razvoj okostja. Govedo z dolgimi parklji težavno hodi in ga stanje včasih tako utruja, da nerado je in hujša.

Predolgo zrastle parklji posebno škodujejo mladi govedi, ki ima v mladosti še slabotne kite in mišice ter šibke kosti, zato mora vsled predolgh parkljev polagati vso težo svojega ohlapnega telesa na pete in dobi popolnoma nepravilno postavljene noge. Tako mlado govedo ima potem zverženo okostje, noge in kosti dobe nepravilne lege, in odtod naše »podrte« živali.

Predolgi goveji parklji niso le grdi, temveč goved kvarijo, jo mučijo in so celo nevarni. Krava s cokljastimi parklji nima pri vleganju in vstajanju nikake sigurnosti

in na gladkih tleh se ji kaj rado spodrsne, da pade, kar je vedno nevarno, celo pri brejih živalih.

Skrb za parklje bodi torej vedno dolžnost umnega in vestnega živinorejca!

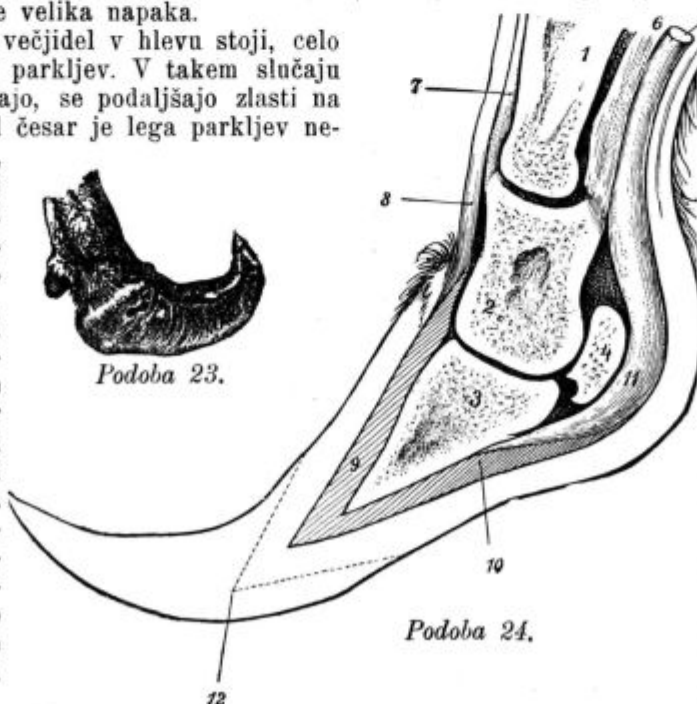
Parklje je treba redno porezovati, kadar čez mero zrastejo. Roženi podaljšek se tako poreže, da je brez škode za nogo in vedno mora ostati dovolj močna rožena stena. Posebno je treba paziti, da se pri obrezovanju ne pride preblizu notranjih, zelo občutljivih delov parklja, ali da se celo ne ranijo. Podoba 24. kaže prerež cokljastega parklja in pikčasta črta na na tej podobi kaže, kako daleč se sme brez škode porezati roženi podaljšek.

Večkrat se naredita tudi dva podplata. Med starim in novim podplatom se potem zbira neka smrdljiva tekočina ali pa preperela snov. Govedi, ki vedno stoji v hlevu, se morajo iz tu navedenih vzrokov redno vsakih 5 do 6 mesecev porezovati parklji. Za porezovanje se vzame oster nož s kratko klinjo, najbolje tak, ki na obe strani reže.

Priporočeno je spomladi goved goniti za poskušnjo po trdih tleh, in kakorhitro se zapazi napačna hoja, se morajo takoj parklji primerno prirezati.

Podoba 23.

Podoba 24.

Zadnje noge je dostikrat zelo težavno dvigniti, da se parklji porežejo. Včasih zadostuje nogo le malo dvigniti, da se namreč le v biclju vpogne, kar krotke krave navadno rade puste. Upornejšim živalim je treba nogo s silo dvigniti, in sicer na ta način, da se privežejo v kak tesen prostor, potem se jim noga dvigne in podnjo, in sicer pod skočni člen, se potisne drog, ki se kakorkoli po pomagajih kvišku drži.

Posebno uporne in močne živali je najbolje peljati h kovaču ter jih postaviti v stajo za podkovanje volov.

Mešana umetna gnojila za zelenjadne in cvetične vrte ter za rastline v cvetličnikih.

Razne semenske trgovine ponujajo v svojih cenikih mešanice umetnih gnojil za zelenjadne in cvetične vrte ter zlasti za rastline v cvetličnikih, in sicer po tako visokih cenah, da je c. kr. kmetijska družba kranjska lansko leto sama pričela oddajati take mešanice po primernih cenah, da se kmetovalci in drugi nepotrebno ne izkoriščajo.

Dasi smo lansko leto v „Kmetovalcu“ priobčili spis, kako se ta gnojila rabijo, vendar mnogo naročnikov ne pozna velike moči tega mešanega gnojila; neverjetno se jim zdi, da bi mogli izhajati z majhnimi množinami, in zato vzamejo preveč gnojila, in posledica je, da rastline, zlasti v cvetličnikih, poginejo. Nekteri celo zagnojene cvetličnike z gorko vodo zalijejo, kar je samonasebi napačno, kajti gorka voda umetni gnoj hitreje raztopi in rastline prisili k hitrejšemu zaužitju velikih množin hranilnih snovi, ki jih seveda ne preneso in zato poginejo. Srednje velika jedilna žlica mešanice, brez kupa, tehta do 25 gramov in velika jedilna žlica tudi do 35 gramov.

V nastopnem priobčimo še enkrat spis o porabi mešanih umetnih gnojil za zelenjad in cvetice.

Mešano umetno gnojilo, ki ga ima v zalogi c. kr. kmetijska družba za zelenjadne in cvetične vrte, vsebuje 7 % v vodi raztopne fosforove kisline, $6\frac{2}{3}$ % čistega kalija (ne žveplenokislega!) in $6\frac{1}{3}$ % dušika (5 % amonijevega dušika in $1\frac{1}{3}$ % dušika solitrne kisline).

Cena umetnemu gnojilu za zelenjad in cvetice je pri množinah 5—20 kg 40 h, za večje množine pa 30 h za kilogram.

Tega gnojila se potrebuje za kvadratni meter 100 g (10 dek), za 10 kvadratnih metrov 1 kg, za 1 ar (100 m²) 10 kg in za 1 ha 1000 kg. Za rastline v cvetličnikih se ga vzame 5 g (premer cvetličniku 10 cm), 10 g (premer cvetličniku 15 cm), 15 g (premer cvetličniku 20 cm) itd.

Vrtno grede ali cvetlični prostori se spomladi navadno obdelajo, poravnajo, umetni gnoj se raztrese in plitvo podgrabi in potem se zelenjadno ali cvetično seme vseje, ali pa se posade sadike, oziroma gomolji.

Pri gnojenju rastlinam v cvetličnikih se to gnojilo po vrhu zemlje potrese ter se s kako pripravo (s trsko ali z nožem) prav plitvo z zemljo pomeša. Z zalivanjem se pozneje redilne snovi iz mešanega gnoja izslužijo in prodirajo v nižje plasti. Ker je gnojilo silno močno, naj se nihče ne da zapeljati, da bi ga preveč vzel, drugače rastlina odmre.

Dasi je hlevski gnoj za zelenjadne vrte zelo važen, vendar ga včasih kaže nadomeščati z umetnim gnojem, ki ima izboren in hiter učinek ter preprečuje razmnoževanje škodljivega mrčesa in škodljivih gliv. Rastlinam

v cvetličnikih pa z drugim gnojem skoraj sploh ni mogoče gnojiti.

Škropite vinske trte z modro galico, da bo kaj vinskega pridelka!

Bolezen strupena rosa, ki jo na vinskih trtah povzroča gliva peronospora, je silno škodljiva, in veščaki se je dandanes po vsej pravici bolj boje kakor trtne uši, ki nam vsled ameriških podlog pravzaprav nič več ne škoduje. V raztopini modre galice imamo izborno sredstvo, da moremo veliko škodo, ki jo na trtah povzroča peronospora, popolnoma ali vsaj zadostno odvrniti, da je vinski pridelek dober in le neznatno manjši.

Take glive, kakor peronospora, pa rabijo za hitro in silno razmnoževanje ugodnega vremena, t. j. mokrega in gorkega poletja, dočim se v suhem vremenu veliko manj razmnožujejo in celo svojo življenjsko moč deloma izgube.

Pred lanskim letom smo imeli par izredno ugodnih suhih let za trte, zato je strupena rosa v čim dalje manjši meri nastopala, in mnogo vinogradnikov se je dalo s tem dejstvom prevariti, češ, peronospora izginja in škropljenje trt, ki je seveda sitno in drago, postaja nepotrebno. V tem mnenju so vinogradnike potrdili še spisi v nekterih listih, dasi smo mi v „Kmetovalcu“ vedno poudarjali, da je nastop peronospore zavisen od vremena, ki ga nihče naprej ne pozna, in da se zato nikakor ne sme zamuditi redno škropljenje trt.

In res, lansko leto je našo trditev potrdilo, kajti lansko mokro poletje je silno pospešilo razmnoževanje glive peronospore, in zato so vsled nje naše trte silno trpele. Res je bilo slabo vreme sploh veliko vzrok slabi vinski letini, a silno veliko je pokvarila tudi peronospora, ker vinogradniki svojih trt niso dovolj škropili in jim je pri škropljenju tudi vreme nagajalo. Mi imamo dober pregled, koliko potrebuje naša dežela modre galice za škropljenje trt, če se v zadostni meri vrši, in vemo, da se je lansko leto na Kranjskem več kakor za polovico manj modre galice porabilo, kakor prejšnja leta.

Kdor nam ni verjel, je imel lansko leto žalostno skušnjo, in ta skušnja naj ga zmodri, da letos ne zamudi škropljenja trt, kar je letos še posebno važno, kajti od lanskega leta se na trtah nahaja silno veliko troska (semena) peronospore, ki ga je treba z zadostnim in pravočasnim škropljenjem zavirati v njegovem razvoju. Škropljenje trt z modro galico je letos vsaj glede stroškov našim vinogradnikom zelo olajšano, kajti vsled državne podpore dobe modro galico ceneje, in tisti, ki je ne morejo plačati, tudi na upanje. Opozarjamo na tozadevni razglas, ki smo ga objavili med uradnimi vestmi zadnje številke našega lista in ki smo ga v tej številki zopet ponovili.

Ker nas skušnja uči, da kmetovalcem ni nikdar dovolj pouka, zato ponatisnemo spis veščaka g. c. kr. vinarskega nadzornika B. Skalickega, ki je bil priobčen v 8. št. „Kmetovalca“ l. 1909. Spis slove:

Najhujši in najnevarnejši sovražnik naših vinogradov je sedaj nedvomno peronospora ali strupena rosa, ki more v malo dnevih uničiti ves pridelek in tudi trto tako oslabi, da je pridelek drugega leta dvomljiv.

Kdor pa nekaj let zapored peronospore ne pokončuje zadostno, temu uniči slednjič ves vinograd.

In vendar so lehkomišelni gospodarji, ki so lansko leto premišljevali, ali naj bi trte škropili ali ne, češ, saj predlanskim ni bilo skoraj nič te bolezni, morda je tudi letos ne bo!

Kdor se je na to zanašal, ta se je pač zanašal le na slepo srečo in se izpostavljaj največji nevarnosti, da pride ob ves pridelek. To sem si namenil tukaj v malo besedah dokazati.

Neštevilnokrat sem pri predavanjih in v raznih spisih poudarjal, da je treba vedno pred očmi imeti, da peronospora moremo le na ta način zatirati, da jo zabranimo.

Mi torej s pravočasnim škropljenjem lahko zabranimo, da se peronospora ne more razviti; če smo pa pravi trenutek zamudili in se nam je peronospora v vinogradu že naselila, je s škropljenjem ne moremo več pregnati in v najboljšem slučaju dosežemo s takim škropljenjem potem le to, da zabranimo, da nam ne napade doslej še zdravih, morda še nerazvitih trtnih delov.

Zato pa tudi vsakdo lehkomišelnost dela, ki pravi: Jaz počakam; če bo kaj bolezni, bom škropil, če ne, pa ne bom!

Kdor bo šele takrat škropil, ko se bolezen že pokaže, ta je vsaj polovico pridelka že zavrgel!

Da bo bolj umljivo, zakaj škropljenje le zabranljivo učinkuje, hočem nakratko še enkrat ponoviti, kako se bolezen razvija.

Zimski trosi (to je seme peronospor) prezimijo v odpadlih listih in na suhem grozdju.

Spomladi, navadno že v drugi polovici maja, najpozneje pa začetkom junija, letajo trosi po vinogradih in padajo na trtno listje in grozdni zarod.

Če imajo tam dovolj vlage (zadostuje tudi rosa), izkalijo in se koreninica peronospor zarase v list, oziroma v grozd, in tam sesa trtni sok ter povzroči, da se dotični list ali grozd posuši.

Ko se začne list paliti, izrase koreninica peronospor na spodnji strani iz lista ali grozdne jagode in napravi tu novo seme — letne trose — ki se prostemu očesu vidijo kakor moka.

Ti letni trosi okužijo zopet ono novo listje ali grozdje, ki se je med tem časom razvilo.

Kako učinkuje galica?

Galica je strup. Če se list ali grozd z njo prej poškopri, preden so nanj padli trosi peronospor, potem brani, da se pozneje nanj padli trosi ne morejo razviti. Če na list pade rosa, se namreč takoj v vsaki kaplji vode raztopi nekaj strupene galice, tako da dotična kaplja ni več čista, ampak zastrupljena voda. Kakorhitro pade v tako kapljo kak tros (seme) peronospor, izkali sicer, toda galica kal takoj zastrupi, jo uniči in stem zabrani, da se ne more zarasti v notranjščino lista (oz. grozda). Kdor prepozno škropi, to se pravi šele takrat, ko je koreninica bolezni že v listu (grozdu), ta je že zamudil, kajti v list (grozd) galica ne more; ona ostane le na površini lista!

Iz tega vsakdo razvidi, kako lehkomišelnost tisti ravna, ki s škropljenjem toliko časa čaka, da se bolezen prikaže, kajti potem so že vsi napadeni deli trte izgubljeni in jih ni več mogoče bolezni ubraniti.

Sedaj naj še omenim, če je upravičeno mnenje, da bo letos zopet malo peronospor. To mnenje ni upravičeno. In zakaj? Razvoj peronospor je najbolj odvisen od vremena. Če je vreme takrat, ko letajo prvi trosi, torej koncem meseca maja in v prvi polovici junija, suho, potem je to za peronosporo neugodno,

ker trosi dobivajo premalo vlage, da bi izkalili, in večina jih pogine, ne da bi izkalila.

Navadno pri nas maja in junija rado dežuje, dež in solčno vreme se vrstita zaporedoma — in to je najbolj neugodno za trto.

Vsak pameten gospodar bo torej tudi letos pravočasno in pravilno škropil in se ne bo zanašal na slepo srečo. Takim gospodarjem velja naslednjo poučiti.

Izkušnje zadnjih let pri nas, na Nemškem, Avstrijskem in drugod so pokazale, da je za uspeh škropljenja merodajno posebno to, da se prvič zadosti zgodaj škropi in da se škropljenje v kratkih presledkih ponavlja. Zato pa priporočam:

1.) Prvič takrat škropiti, ko so trtni poganjki zrasli dobro ped dolgi.

2.) Drugič naj se škropi 10 do 12 dni po prvem škropljenju, tretjič čez 12 do 14 dni za drugim škropljenjem. Tako trikratno škropljenje bo le v letih s suhim poletjem zadostovalo, drugače naj se škropi še četrtič, in sicer čez tri tedne po drugem škropljenju.

Bolje je škropiti večkrat in vzeti malo galice, kakor škropiti bolj poredkoma in vzeti bolj močno galico!

3.) Za vsa škropljenja zadostuje, če vzamemo eno kilo, kvečjemu 1½ kile galice na 100 litrov vode. Apna se vzame neugašenega ravno toliko, ugašenega za polovico več ali kvečjemu dvakrat toliko kakor galice.

Če ni apna, lahko vzamemo sodo, in sicer ravno toliko ali malo več kakor galice. Če se vzame premalo apna, ostane galica kislja in opali trto, če se vzame preveč apna, je tekočina pregosta, gre težko skozi škropilnice in dela na trtnem listju debelo skorjico, ki se v solncu razpoka in odpada, vsled šesar škropljenje malo izda.

4.) Galica in apno (oziroma soda) se raztopi vsako zase in se šele neposredno pred škropljenjem zlije raztopina apna skozi gostoto sito ali platno v raztopino galice; vse se dobro premeša in potem se z rdečim lakmovim popirjem preskusi, ali ni zmes kislja.

Če se namreč rdeč lakmov popir pomoči v zmes, mora pomodreti; če ne, je še toliko apna odati, da nov popirček pokaže modro barvo.

Stara zmes ne učinkuje, kislja zmes opali trto!

Pri napravi zmesi naj se ne rabi železna posoda ali železno orodje, ker zelo slabša učinek galice.

5.) Škropljenje naj se vrši, če le mogoče, v tihem, suhem vremenu, in ne v najhujši vročini.

Le v najhujši stiski se lahko škropi tudi v mokrem vremenu in se škropljenje ponovi takoj, ko nastane lepo vreme.

Preden pride prvi dež, se mora galica na trti dobro posušiti. Če se to ni zgodilo, je treba škropljenje kolikor mogoče kmalu ponoviti.

Nekaj dni pred škropljenjem je treba trtno mladje povezati.

6.) Pri vsakem škropljenju se mora ne samo listje, ampak tudi grozdje dobro, to se pravi prav fino poškopiti in ne z galico oblivati.

Da se to zgodi in da se se prihrani draga galica, naj si vsak vinogradnik omisli tako škropilnico, ki galico fino razpršuje. Take škropilnice se dobivajo pri c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani.

V suho ali na zeleno cepljene trte je treba takoj, ko so odgnale, in večkrat v kratkih presledkih poškopiti.

Prepričan sem, da vsak vinogradnik, ki bo ravnal po tem navodilu, ohrani svoj vinograd zdrav in se bo jeseni veselil storjenega dela.

Torej v boj proti peronospori in ne zanašajte se na slepo srečo!

Govor predsednika c. kr. kmetijske družbe kranjske gosp. komerc. svetnika F. Povšeta, ki je z njim utemeljil v poslaniški zbornici predloge kmetijskega odseka*)

Visoka zbornica! Razpravo o tem gotovo zelo važnem predmetu bi lahko uvedel le z nekaterimi besedami, če se sklicujem na poročilo, ki je že precej časa v rokah častitih gospodov poslancev. Ti resolucijski predlogi so se že ponovno vložili v več zasedanjih, toda nikoli ni bilo časa, da bi se v kaki seji začelo razpravljati o tem prevažnem predmetu. Če se pa z Vašo dobroto vendarle okoristim za nekaj minut, je vzrok ta, da živimo v času, ko se z vprašanjem o mesu združuje nepričakovana agitacija. To vprašanje je prineslo avstrijskim kmetovalcem mnogo neupravičenih očitanih. Kot odkritosrčen agrarec sem se razveselil, da so celo zastopniki mest in industrijskih središč takoj, ko se je pričelo rogoviliti o mesu, našli pravo nit, ki nas lahko dovede do rešitve tega težkega vprašanja. Z veseljem sem že meseca avgusta lanskega leta čital v različnih časopisih, da so zastopniki nižjeavstrijskih mest, ko se je to vprašanje najbolj poostrilo, prišli do zaključka, da je vsekako potrebno, da se naša avstrijska živinoreja tako spopolni, da bo mogla popolnoma pokrivati potrebo in porabo avstrijskega mesa. To je pravilno in potom teh predlogov, ki so Vam že v treh zasedanjih pred očmi in ki zanje ni bilo časa, da bi bili prišli v razpravo, je mogoče Vam in ministrstvu, da se izvedo, da postanejo resnica. Če upoštevate nagibe v poročilu o obeh predlogih kmetijskega odseka, boste našli, da obstoji upravičeno upanje, da ustvarimo v Avstriji, če ministrstvo vsaj deloma — če pa v celoti, tem bolje — izvede te predloge, veleobsežno živinorejo, ki ne bo le zadostovala za domači trg, ampak tudi vedno lahko izvažala.

Travnikov, planinskih in drugih pašnikov imamo na milijone hektarov, in če bi le za petino dvignili produkcijo, bi lahko pridobili neizmerne množine in stem tudi pravo podlago za povzdigo živinoreje.

Nočem očitati nikomur; toda ozrite se v Švico, kaj se je tam napravilo iz planinskih pašnikov. Mislite li, da je usoda božje previdnosti le tej deželi dala tako bogate pašnike? Ne, pridnost kmetovalca, pa tudi razumevanje vlade je sodelovalo, da so iz golih pustinj nastali bogati travniki in pašniki. V kakšnem položaju so pa pri nas travniki in pašniki? Večidel travnikov je močvirnat in daje slabo, kislo seno. Ali se je sploh kaka umna roka spravila naboljšanje travnikov? V Avstriji smo že od narave tako bogato obdarjeni s travniki, s planinskimi in z drugimi pašniki, da bi lahko proizvajali nepregledne množine krme, če bi svojo nalogo pravilno umeli.

Kmetovalci gotovo nismo tako zakrknjeni, da bi ne priznali, da je cena mesu dosegla tako višino, da ga ubogemu državljanu ni mogoče kupiti. Toda vzroka ne iščite v naših vrstah! Vsi stanovi so zvišali pri-

delovalne (izdelovalne) stroške, a nikomur ne hodi na misel, očitati industriji, da je zvišala ceno svojim izdelkom. Samo kmetovalec naj ostane pri prejšnjih nizkih cenah, kljub temu, da so delavske moči skoraj še enkrat tako drage. Ustvarite kot zastopniki koristi uživalcev z nami agrarci vred zdrave razmere! Glasujte za predloge kmetijskega odseka, ki Vam je dal veliko, rekel bi celo kopico idej, ki jih je smatral za dobre, da prinesejo v to pereče vprašanje stalnost in skorajšnjeboljšanje. Dovolite v to dotična sredstva in bodite zagotovljeni, da bo v malo letih avstrijsko kmetijstvo in njega živinoreja popolnoma umela svojo nalogo in kar najbolje preskrbovala domači trg.

In tudi ne pozabite, gospoda moja, kaj so največji državniki, ki so v resnici izvedli modro, umno narodno gospodarstvo, vedno trdili: da je ona država v najboljšem stanju, ki vse svoje potrebščine sama pokriva. (Pritrjevanje.) Kjer manjkajo predpogoji, priznam, da smo odvisni od zunanjega trga. Narava je nam Avstrijcem dala tako številne travnike, polja in različne pašnike, da nas bodo, če se prav poprimemo naloge in če bodo ljudski zastopniki in vlada kot izvršiteljica storili svojo dolžnost, drugi narodi lahko zavidali za našo živinorejo. Na ta način se pa tudi obenem najbolje reši vprašanje o draginji mesa. Kajti, če bodo dani vsi predpogoji za uspešno živinorejo, potem bo živinorejcem mogoče dajati živino za ceno, ki bo v tem tako sitnem vprašanju morda vse zadovoljila.

(Dalje prih.)

Vprašanja in odgovori.

Na vsa gospodarska vprašanja, ki dohajajo na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrste med „Vprašanja in odgovore“, ostali pa v „Listnico uredništva“. Odgovarja se le na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom, v „Kmetovalcu“ se pri vprašanju pristavi pričetne črke imena in kraja, če vprašalec ne želi drugače. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj štiri dni pred izdajo lista; na prepozno došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso gospodarska in odgovori nanja niso splošno poučni in zanimivi, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pismeno, če je pismu priloženih 50 h v znamkah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu.

Tretji odgovor na 41. vprašanje. Glede **plodnosti telet dvojčkov** smo prejeli še tole poročilo od g. Ivana Trčka v Veharših: Moj oče in mati sta mi pravila o dotični kravi S. Rejca v Doleh, da se nobena junica dvojčica ni ubrejila. Moja skušnja z junicami dvojčicami je pa taka, kakor ste pisali v prvem odgovoru na 41. vprašanje. Pri meni je namreč krava storila tudi junici-dvojčici, in ker se mi jih je zdelo škoda prodati, sem jih redil, pripustil, in obe sta se ubrejili; prva je ravno pred enim tednom storila zdravo tele.

Vprašanje 83. Imam triletnega vola, ki je za vsako delo dober in se tudi dobro redi, a to mi ni pri njem všeč, da je vedno žejen in da še enkrat toliko vode popije kakor njegov tovariš v paru, ki je tudi dober za delo in se dobro redi. Ali je tak vol, ki veliko pije, zdrav ali ne? (J. G. v G.)

Odgovor: Zdrava žival, in tudi vol, popije toliko vode, kolikor je potrebuje, da ugasi žejo, ki je seveda glede velikosti zavisna od raznih razmer. Žival, ki hitro presnavlja zaužite hranilne snovi, ki ima krepko delovanje srca in pljuč in ki veliko vode izpušča skozi kožo, porabi seveda veliko več vode in je torej večkrat in bolj žejna, kakor žival enake vrste in starosti, ki pa v neštetih pogledih počasneje, oziroma slabše deluje. Narava živali je pač različna.

*) Glej spis »Državni zbor za kmetijstvo« v šesti številki Kmetovalca.

Če se Vaš vedno žejni vol enako dobro počuti kakor njegov tovariš, potem ga smete smatrati za popolnoma zdravega; njegovo veliko žejo je prepisavati le njegovi drugačni naravi. Seveda more prihajati prevelika žeja tudi od kake bolezni, a znaki te bolezni se morejo pojavljati tudi na kak drug način, in v tem slučaju je treba za svet vprašati živinozdravnika, ki more kaj določenega izreči le na podlagi natančne preiskave. Ali pokladate svojim volom sol? Sol pospešuje presnavljanje zaužitih hranilnih snovi in zato pospešuje tudi žejo. Tista žival, ki dobro presnavlja, ne potrebuje veliko ali sploh nič soli. Če svojim volom pokladate sol, dajajte jo žejnemu volu manj ali nič.

Vprašanje 84. Kako zatrem mravlje, ki lazijo po mladem sadnem drevju in se tudi pri koreninah drže? (I. T. v L.)

Odgovor: Pri nas je še vedno razširjeno mnenje, da so mravlje sadnemu drevju škodljive, dasi smo že mnogokrat pisali v tem listu o neopravičenosti tega domnevanja. Ker pa vsako pomlad prihaja mnogo takih vprašanj, odgovorimo Vam in drugim zopet enkrat naslednje. Na mladem sadnem drevju, zlasti na jablanah, se na mladem listju rade zarede listne uši, in listje potem postane zanikarno, se včasih tudi posuši in poganjki zaraditega v rasti zaostanejo. Listne uši se drže na spodnji plati listov in zato jih sadjarji ob površnem pregledovanju niti ne zapazijo, pač pa vidijo po drevju laziti mravljince, in zato tem pripisujejo poškodovanje listja. Mravljinci so pa pri tem poškodovanju popolnoma nedolžni; oni se na tako napadenem sadnem drevju le zato nahajajo v velikem številu, ker z veliko slastjo zalezujejo sladki sok, ki ga izcejaajo listne uši. Če se listne uši preženo, potem nimajo mravljinci več njih sladkega soka in izginiijo samiodsebe. Ni torej zatirati mravljincev, ampak listne uši, in kakorhitro se po drevju vidijo mravljinci, se sme zagotovo domnevati, da so na drevju listne uši. Listne uši se najbolje zatirajo s tobakovo vodo, ki se naredi, če se na liter vode primeša za jedilno žlico tobačnega izvlečka. Pogine pa le tista uš, ki jo tobakova voda zmoči, zato je najbolje v plitvi posodi tobačno vodo držati pod napadenimi vršički, ki se potem za par trenutkov pripognejo in potope v vodo, da se prav gotovo vsaka uš popolnoma zmoči. Skropljenje s tobakovo vodo ne pomaga veliko, kajti kaplje padajo le na gornjo stran listov, a uši ne zadenejo.

Vprašanje 85. Imam par volov, ki jih po cesti prav rado v parklje bode. Kakšno sredstvo bi bilo najboljšo proti temu? (J. K. v O.)

Odgovor: Nekatere goveje pasme imajo veliko mehkejšo in občutljivejšo podplate na parkljih kakor druge, in istotako imajo voli, vzrejeni v hlevu, ki niso v mladosti veliko ali nič prišli na prosto, parklje zelo občutljive in omehkužene. V takem slučaju je najboljšo sredstvo, če se voli podkujejo.

Vprašanje 86. V svoji hiši, zlasti v kuhinji, imam vse polno mravelj, ki mi delajo silno nadlego. Poskusil sem jih zatreti s petrolejem, a nisem ničesar dosegel. Kako zatrem nadležne mravlje v hiši? (U. F. V. v B.)

Odgovor: Edino zanesljivo sredstvo, mravlje v hiši zatreti, je, če se polišče mravljišče, se uničiti, in potem se vse potrebno ukrene, da se mravlje kje drugje v hiši ne morejo neseliti. Včasih je celo neobhodno potrebno tla dvigniti in pod njimi nahajajoča se mravljišča uničiti. Posamezne mravlje, ki lezejo po kuhinji, shrambah in v sobah, je treba poloviti in pomoriti. V to svrhu se nastavi s sladkorno vodo namočena goba ali votla kost, ki se ji dene v votlino kaj sladkega, in ko se zbere na takl vadi veliko mravelj, se vse skupaj vrže v vrelo vodo, kjer mravlje poginejo. Tudi mravljišča se prav dobro uničijo s polivanjem z zvelim lugom.

Vprašanje 87. S katerimi umetnimi gnojili bi bilo najbolje pognojiti lanu? Ali je treba gnojila poderati ali le podvleči? (P. H. v M.)

Odgovor: Hlevskega gnoja lan sploh ne prenaša. Ker se ne rabijo umetna gnojila, mora priti lan na njivo, ki je že od prej dobro zagnojena. Umetna gnojila so pa za lan prav izborna in posebno kalijeva gnojila zelo ugodno vplivajo na dobroto prediva. Lanu je pognojiti na ha z 200 do 300 kg superfosfata in s 150 do 200 kg kalijeve soli. Na slabo zagnojeni njivi je gnojiti tudi s kakim dušičnatim gnojilom, n. pr. z amonijevim sulfatom, ki ga zadostuje na 1 ha 50 kg. Vsa ta gnojila se lahko tik pred porabo zmešajo in potem preprosto podvlečejo.

Kmetijske novice.

Razdeljevanje plemenskih prasičev. Deželni odbor opozarja posestnike, ki žele dobiti plemenske prasiče, da od daja le po enega mrjasca in najmanj 2 svinjci ter tako ustanavlja deželne postaje za plemenske prasiče, ali pa samo enega mrjasca (deželne postaje za plemenske mrjase). Samo ena svinjica se ne more nikomur podeliti za polovično ceno. Istodobno se interese opozarjajo, da deželni odbor razdeljuje plemenske prasiče v prvi vrsti iz deželnih zavodov za plemenske prasiče. Z deželnih postaj jih jemlje le v slučaju, da na zavodih ni dovolj mladičev na razpolago. Deželne postaje lahko z mladiči poljubno razpolagajo. Če kdo želi na taki postaji kupiti kako žival, ni treba prositi deželnega odbora za dovoljenje. Plačati pa mora vso kupnino. Končno se še pripominja, da bo odslej razdeljevanje plemenskih prasičev oskrbovala c. kr. kmetijska družba, in sicer po gori navedenih načelih. Vsled tega bo zanaprej treba vlagati prošnje za plemenske prasiče ne pri deželnem odboru, marveč pri c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani.

Pristojbinski namestek in občinsko premoženje.

Po mnogo krajih imajo vasi ali občina skupne pašnike ali gozde in planine, pa tako, da ima vsak posemezen lastnik določenega deleža to pravico tudi vknjiženo v zemljiški knjigi. Zadnje dneve dobivajo taki upravičenci pozive, da naj predložijo priznanice za pristojbinski namestek. Prav nevarno je, da bodo marsikje pričeli plačevati pristojbinski namestek — nepostavno, ker si lastniki takih skupnih posestev ne bodo znali dovolj pomagati. Zakon z dne 13. decembra 1862, 106 B e, pravi, da se pristojbinski namestek plača od nepremične in premične imovine, če ne pristoji posameznim določenim osebam delež imovinske osnove. Ta delež mora biti tak, da ga lastnik lahko tudi proda tretji osebi, in mora biti z ozirom na celoto natančno določen. — Ker se morajo fasilje do 30. aprila t. l. predložiti, naj gospodarski odseki pravočasno prikrbe zemljiškoknjižnih izvlečkov skupnega imetja, ki bo možno po njih takoj ob predložitvi priznanic z listino dokazati, da imajo posamezni lastniki natančno določene deleže, da se pristojbinski namestek ne bo niti odmerjal. Kjer se bo odmeril, bodo morali načelniki gospodarskih odsekov paziti, da se bodo pravočasno vložili rekurzi. Reč ni malenkostna, ker gre za stotine ljudskega denarja. Mi dobivamo glede pristojbinskega namesteka vse polno vprašanj. Naj velja to pojasnilo, posneto iz „Slovenca“, vsem za odgovor. Pristojbinskemu namestku torej tudi ni podvrženo premoženje društev in zadrug, katerih udje so po dotičnih pravilih neomejeni lastniki dotičnega premoženja, in sicer po določenem razmerju. Naše podružnice pa sploh nimajo svojega premoženja, kajti njih imetje je vedno obstojni del premoženja glavne družbe.

Družbene vesti.

* P. n. gg. družbene ude nujno prosimo, da vse gospodarske potrebščine pravočasno naročajo ter se pri naročilih ozirajo na objave v „Kmetovalcu“. Družba oddaja le tiste predmete, ki jih objavlja, zato prosimo, naj naročniki ne povprašujejo po predmetih, ki jih ni v zalogi. Vsak naročnik naj natančno naznani svoj dom, pošto, oziroma železniško postajo.

* Gg. družbenim udom naznanjamo, da se družba strogo drži načela, vse gospodarske potrebščine oddajati le proti takojšnjemu plačilu, oziroma proti povzetju.

* Modro galico za škropljenje trt proti peronospori ima kmetijska družba tudi to leto v zalogi. Cena galici je 56 K za 100 kg v Ljubljani. Oddaja se v vrečah po 100 in po 50 kg ter v sodih po približno 200 kg. Podružnice naj gredo tistim vinščakom, ki zaradi revščine ne morejo biti udje družbe, na roke ter naj jim dajo galico za isto ceno kakor udom. Kdor pa udnino lahko utrpí, naj galice ne dobi, če ne pristopi k družbi. Pri tej priliki družba javlja, da se mora naročena modra galica družbi, oziroma podružnicam, takoj plačati. Slednje morajo izkupilo takoj poslati družbi, ker je družba modro galico kupila proti gotovemu plačilu. Naročila, ki jih družba ne plača takoj, so dražja, ker teko zamudne obresti. Naša družba ima letos le omejeno množino modre galice kupljene, zato prosimo, naj se nam naročila kmalu pošljejo. One kranjske vinščake, ki hočejo dobiti galico potom podružnic, županstev in kmetijskih društev po znižani ceni ali celo na upanje, opozarjamo na tozadevni razglas v današnji številki „Kmetovalca“. Za naročitve posameznikov pa velja izključno gorenja cena in veljajo zanj gorenji pogoji.

* Glede oddaje modre galice po znižani ceni opozarjamo na razglas med uradnimi vestmi današnje številke. Ta razglas velja le za vinogradnike na Kranjskem, dočim vinogradniki zunaj dežele morajo plačati galico po tekoči tržni ceni, ki je danes pri naročilih na debelo najmanj 56 K za 100 kg. Načelnike kmetijskih društev, posojilnic in županstva, ki naroče galico skupno za svoje ude, oziroma občane, strogo svarimo, da prejete galice sploh ne odstopijo kakemu trgovcu v kupčijske namene ali kakemu vinogradniku zunaj dežele. Vsak prestop tega določila prosimo družbi naznaniti, da se proti krivcu sodnijsko postopa. Posamezni naročniki modre galice ne dobijo po znižani ceni, ampak jo morajo naročiti skupno potom kake podružnice, kmetijskega društva, posojilnice ali županstva. Vsak kmetijski zastop ali županstvo, ki galico skupno naroči za svoje ude ali občane, mora družbi predložiti zapisnik vseh posameznih naročnikov in množino galice za vsakega posameznika. Tisti zastopi ali županstva, ki so galico pred objavo omenjenega razglasa naročili, naj pošljejo naknadno te zapisnike, oziroma precej, ko galico razdale. Kdor more galico takoj plačati, naj se njegovo plačilo takoj izterja in le v resnici revnim naj se galica da na upanje. Vsakemu naj se pove, da bo galico, ki se da na upanje, treba plačati najkasneje do 15. decembra t. l., vendar naj pa načelniki in župani skušajo dolžne zneske izterjati kmalu po trgatvi. Nihče naj se ne zanaša, da se mu bo dolg odpisal ves ali deloma, kajti to se bo zgodilo le pri v resnici najrevnejših vinogradnikih, ki jim župni uradi in županstva potrdijo, da res pri najboljši volji ne morejo dolga poravnati; za tako revne vinogradnike se bodo šteli le tisti v resnici revni majhni vinogradniki, ki rabijo le nekaj kilogramov modre galice. Načelnštva in županstva naj bodo opozorjena, da

dobiijo prošnje za odpis dolga, ki jih je vložiti pri c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani do 15. novembra, v roke c. kr. okrajna glavarstva, ki bodo v svojem delokrogu raziskovala potrebo, ali naj se dolg odpiše ali ne.

* Modra galica. Ker je tvornicam galice v vrečah zmanjkalo, je bila družba primorana vzeti več vagonov galice v sodih. Nekteri naročniki, ki so galico naročili v vrečah, se bodo torej morali zadovoljiti s sodi. Dnevna cena galici se je zopet zelo zvišala. Največje tvornice zahtevajo že do 58 kron za sto kilogramov franko Ljubljana. Družba bo mogla galico dobiti šele sredi maja in jo bo takoj po sprejemu razpošiljala.

* Trtne škropilnice ima družba tudi letos v zalogi, i. s. dve vrsti: navadne škropilnice „Korona“ in škropilnice novejša sestave „Hero“, ki imajo tlačilno in brizgalno napravo, ki se izsnema, so močnejše in vsestransko priporočene. „Korona“ stane K 20.— „Hero“ pa K 32.— z zabojem vred.

* Trtne škropilnice za polovično ceno in v slučajih, ki so opoštevanja vredni, tudi zastoj odda družba nekaj komadov revnim vinogradnikom, i. s. na priporočilo podružnic ali županstev. Tudi podružnice, zadrage in občine, ki se zavežejo škropilnice brezplačno posojati revnim vinogradnikom, jih morejo nekaj dobiti po znižani ceni, ali v posebnega uvaževanja vrednih slučajih zastoj. Prošnje se pošiljajo glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe do 5. majnika 1911. Ker se bodo škropilnice le do tedaj razpošiljale, se na poznejše prošnje ne bo moglo ozirati.

* Umetna gnojila ima c. kr. kmetijska družba naslednja v zalogi:

Tomasovo žlindro. Cena za nadrobno oddajo 19 odstotne žlindre v Ljubljani je K 7.— za 100 kg.

Naročbe na cele vagone se bodo izvrševale po naslednjih cenah:

17 %	18 %	19 %	20 %	21 %
K 561.—	K 594.—	K 627.—	K 660.—	K 693.—

za cel vagon z 10.000 kg, popust znaša z ozirom na prihranitev stroškov za prevažanje K 25.— pri celem vagonu.

Te cene je razumeti bazis Trst, t. j. naročnik bo plačal le toliko voznine, kolikor bi znašala iz Trsta do zadnje postaje, čeravno dobi žlindro naravnost iz tvornic.

Rudninski superfosfat s 14 % v vodi raztopne fosforove kisline po K 7.— 100 kg z vrečo vred. Pri naročilih v celih vagonih velja cena K 6.— iz mejne postaje Červinjan.

Kostno moko po 10 K 100 kg z vrečo vred.

Kostni superfosfat po 11 K 100 kg.

Kajnit po 5 K 50 h 100 kg. Naročila na cele vagone se izvrševajo naravnost iz tvornic in se cena vsled zmanjšanja stroškov dokaj zniža.

Kalijevo sol po 12 K 100 kg. To gnojilo se oddaja tudi v vrečah po 50 kg za 6 K 20 h, ker tvornica za množino po 50 kg zaračuna 20 h za vrečo. Kdor gnoji travnike s Tomasovo žlindro ali z rudninskim superfosfatom, ta mora gnojiti tudi s kalijem, bodisi s kalijevo soljo ali s kajnitom. Mi odločno priporočamo kalijevo sol, ki ima v sebi 40 % kalija in stane 12 K, dočim ima kajnit le 12 — 13 % kalija ter stane 5 K 50 h. Namesto 300 kg kajnita se vzame le 100 kg kalijeve soli, a ima še več kalija in se vrhutega še prihrani 4 K 50 h. Tudi to gnojilo pošljemo odjemalcem celih vagonov naravnost iz tvornice za ceno, ki je dosti nižja.

Amonijev sulfat po 31.— K 100 kg iz Ljubljane. To dušičnato umetno gnojilo ima družba sedaj, ko se

bliža čas za gnojenje ozimini, zopet v zalogi. To gnojilo je važno za gnojenje na njivah žitu, krompirju, ozimini itd., in sicer v zvezi s superfosfatom in s kalijevo soljo. Poraba amonijevega sulfata v vinogradih je zlasti važna in zato posebno priporočena. Opozarjamo na spis „Gnojenje travnikov spomladi s posebnim ozirom na umetna gnojila“ v drugi, „Uspeh pospešnej pri gnojenju travnikov z umetnimi gnojili, in sicer posebno z amonijevim sulfatom“ v tretji in v nadaljnjih letošnjih številkah, potem „Gnojenje travnikov z umetnimi gnojili spomladi“ v četrti številki letošnjega „Kmetovalca“.

* Čilski soliter po K 30—100 kg.

* Mešano umetno gnojilo (vinogradniško gnojilo), ki ima 10 % v vodi raztopne fosforove kisline, 10 % žveplenokislega kalija in 4 % amonijevega dušika, oddaja družba po 16 K 50 h 100 kg z vrečo vred. (Glej spis „Mešana umetna gnojila“ v 3. številki lanskega „Kmetovalca“.)

* Vrtne gnojilo (mešano umetno gnojilo za zelenjad, cvetice in rastline v cvetličnikih), ki vsebuje 7 % v vodi raztopne fosforove kisline, 6 2/3 % čistega kalija (ne žveplenokislega!) in 6 1/2 % dušika (5 % amonijevega dušika in 1 1/2 % dušika solitrne kisline) oddaja družba v množinah 5—20 kg po 40 h in v večjih množinah po 30 h kg z vrečo vred. (Glej spis „Mešana umetna gnojila“ v 8. številki „Kmetovalca“.)

* Deteljno seme, zajamčeno predenice čisto in potrjeno od kmetijsko-kemijskega preskušališča v Ljubljani, oddaja družba svojim udom z zavojem vred, in sicer seme domače štajerske ali črne detelje po 1 K 80 h, in seme lucerne ali nemške detelje po 2 K 20 h kilogram.

Svarilo! Letos je v prometu veliko ameriškega detelnega semena, zato svarimo pred nakupovanjem, kajti ameriška detelja pri nas slabo uspeva, daje izdatno slabšo košnjo in ima kosmato listje, ki se nerado suši. Naša družba ima zajamčeno pristno domače blago v zalogi, zato naj kmetovalci povsodi zahtevajo samo deteljno seme, ki je preiskano od preskušališč in so vreče plombirane. Preskušališča potrdijo samo domače seme in ne plombirajo ameriškega ali z njim pomešanega detelnega semena.

* **Sezamove tropine.** Družba je vsled ugodnega kupa večje množine najfinje zmlatih svetlih sesamovih tropin ceno lahko za 1 K pri 100 kg znižala, vsled česar jih bo odsej oddajala po K 17—100 kg iz Ljubljane. Te tropine družba jako priporoča. Vsebujejo jamčeno 50 odstotkov beljakovin in maščobe in se dobivajo le v vrečah po 50 kg. Živinorejce opozarjamo na spis „Krmiljenje z oljnimi tropinami“, ki je izšel v „Kmetovalcu“ in ki ga v obliki „Gospodarskih navodil“ na zahtevanje vsakomur brezplačno pošljemo. Sezamove tropine so navzlic večji redilni vrednosti zaradi tega cenejše od drugih tropin, ker se sedaj še ne zahtevajo tako splošno. Gotovo je, da se precēj podražé, kakor hitro jih ne bodo mogli več toliko izdelovati, kolikor jih bodo zahtevali; ta položaj utegne po splošnji sodbi kmalu nastati. Priporočati je umnim gospodarjem, da si čimprej priskrbe zadostno množino teh tropin. Večjim odjemalcem, posebno onim na Krasu, lahko pošljemo te tropine iz tržaške zaloge in jim jih računamo po 16 K 25 h 100 kg iz Trsta.

* **Lanenih tropin** tudi ta mesec ne bo dobili. Živinorejci, ki je njih živina navajena na krmiljenje z močnimi krmili, naj pa tega krmiljenja nikar ne opuščajo, ampak naj pridno segajo po sesamovih tropinah.

* **Tropine podzemeljskega oreha.** Te tropin imajo zajamčeno 55 do 57 odstotkov beljakovin in maščobe v sebi. Družba je ugodno kupila večjo množino in jih oddaja po 18 K 100 kg iz Ljubljane. Prof. dr. Pott pravi v svoji knjigi o krmilih: „Orehove tropine se morajo prištevati

najmočnejšim dušičnatim in najlaže prebavnim rastlinskim močnim krmilom; odlikujejo se posebno po večji vsebini beljakovin.“ Tudi mi jih priporočamo našim udom, ki imajo živino navajeno na krmiljenje z močnimi krmili.

* **Živinsko sol** priskrbuje družba vsem tistim, ki ne morejo osebno v Ljubljano ali ki je v svoji bližini ne morejo kupiti po 6 K 90 h 100 kg ali pa 3 K 60 h 50 kg. Živinska sol se oddaja le v vrečah po 50 kg. Le tista naročila na živinska sol se izvršujejo, ki se zanje denar naprej pošlje. V navedeni ceni so vsi izdatki za vozni list in stroški ob sprejemu denarja, ki se morajo plačevati v Ljubljani.

* **Klajno apno** oddaja družba v izvirnih vrečah, težkih 50 kg, po 22 h kg. V manjših množinah, nad 20 kg, po 24 h, v množinah pod 20 kg pa po 26 h kg. Za manjše pošiljke na zunan se še posebej zaračuni za vsako pošiljatev 30 h za zavoj, vozni list itd. — Manj kakor 5 kg se ne razpošilja. — Opozarjamo, da je klajno apno potreben dodatek h krmu, koder krmila nimajo v sebi dovolj rudninskih snovi, zlasti fosforove kisline, in da klajnega apna ni zamenjati z ničvrednimi redilnimi štipami za živino.

* **Za živinorejce** ima družba v zalogi požiralnikove cevi po 12 K in trokarje po 5 K. Oboje služi, da se napenjanje govedi hitro in zanesljivo odstrani. — V zalogi ima družba tudi mlečne cevi komad po 80 h. Mlečne cevi se rabijo za odtok mleka, kadar kravo vime tako boli, da je ni mogoče molsti. — Napajalnike za teleta iz pocinjene ploščevine oddaja družba po 10 K.

Oddaja kos. Družba ima v zalogi za svoje ude posebno narejene kose iz najboljšega avstrijskega jekla, in sicer v isti kakovosti kakor lanske leto. — Kose so ravne, pri peti širje, in pete so tako postavljene, kakor jih žele naši kosci. Družba je dala napraviti obliko, ki je sicer enotna, ki pa po možnosti ustrega različnim željam posameznih pokrajin vse dežele. Na pogosto izraženo željo po trših kosah imamo trše kaljene kose. — Vse kose so že obrušene, da se hitreje sklepljejo. Koso more vsakdo izbrati ter tako, ki ima kako napako, ki jo je zakrivila tvornica, zameniti. — Vsaka kosa ima vtisnjeno družbeno ime. — Ker se zaradi visoke poštnine pošiljatev posameznih kos preveč podraži, zato priporočamo skupno naročanje potom podružnic, in sicer če le mogoče vsaj 10 kos skupaj.

Cene kosam so naslednje:

Dolgost v pesteh:	4 1/2	6	6 1/2	7	7 1/2	8
„ „ cm:	45	60	65	70	75	80

Cena: K 1—, 0.90, 1—, 1—, 1.10, 1.20

Pri poštnih pošiljках se zaračuni 30 h za ovoj in za vozni list. Na zahtevanje nekterih udev si je družba letos nabavila nekaj domačih tržiških kos, ki jih tudi po gornjih cenah oddaja. Kot posebna znamenitost glede kakovosti jekla in natančnega izdelovanja slove kose iz bavarskih in tirolskih tvornic. Družba si je letos za poskušnjo nabavila manjšo množino teh kos. Cene za komad so naslednje: za 67 cm dolge K 1.90 (zlata znamka z bikom, beloobrušene) „ 72 cm dolge K 2— „ „ „ „ „ „

Te kose dobi družba sredi maja.

* **Prave bergamaške osle,** in sicer temnovišnjekaste podolgem žilaste, oddaja družba 24 do 25 cm dolge po 60 h, 25 do 26 cm dolge po 80 h komad. Družba si je letos nabavila tudi nekaj zabojev neke posebno dobre vrste bergamaških kamnov, ki jih dosedaj ni bilo mogoče dobiti. Te osle so 28 do 29 cm dolge in veljajo K 1.60 h komad.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

R a z g l a s.

Ker se prvi letošnji občni zbor dne 9. aprila t. l. ni zvršil, bo drugi občni zbor dne 4. maja t. l. ob eni popoldne z istim sporedom pri vsaki udeležbi.

Kmetijska podružnica v Metliki,

dne 29. aprila 1911.

Anton Terček, nač. nam.

V a b i l o

na občni zbor kmetijske podružnice v Mošnjah dne 14. maja popoldne ob treh v načelnikovih prostorih.

S P O R E D :

1. Pregledovanje računov za preteklo leto.
2. Poročilo načelnikovo.
3. Raznoterosti.

Pripomnja. Če ob določenem času ne bo navzočih zadosti zborovalcev, se bo pol ure pozneje zborovalo pri vsakem številu navzočih udov.

Kmetijska podružnica v Mošnjah,

dne 24. aprila 1911.

Ivan Rež, načelnih.

R a z g l a s

o oddaji modre galice po znižani ceni vinogradnikom na Kranjskem.

Vsled slabe lanske vinske letine, ki jo je povzročilo izredno neugodno vreme in tudi peronospora, ker so se ljudje preveč zanašali, da ta bolezen ponehuje, in so deloma zato škropljenje trt opustili, je letos med vinogradniki skoraj povsodi na Kranjskem velika beda. Lehko se reče, da je vsak vinogradnik bil lansko leto bolj ali manj oškodovan. Z ozirom na to dejstvo je glavni odbor c. kr. kmetijske družbe že jeseni pričel na merodajnih mestih prositi za državno podporo, ki naj letos omogoči zadostno škropljenje trt z modro galico. Po prizadevanju naših gg. državnih poslancev se je posrečilo tako podporo izposlovati, in c. kr. kmetijski družbi je poverjena naloga, kranjske vinogradnike preskrbeti z modro galico po znižani ceni. Opozarja se, da gre cena modri galici ravno sedaj hitro kvišku in da je mogoče družbi cene še bolj znižati v primeri s tržno ceno, ker je že jeseni pri nizkih cenah nakupila večji del modre galice, ki se bo letos na Kranjskem potrebovala.

Cena modri galici je za vse vinogradnike na Kranjskem nastavljena na 48 vinarjev za kilogram.

Stroške za prevažanje plača družba z državno podporo in zato velja gori označena cena za vse kraje na Kranjskem. Družba plača tudi stroške za prevoz galice s kolodvorov, vendar naj v bližini kolodvorov stanujoči vinogradniki s svojo vprežno živino zastonj prepeljejo galico, da se z nepotrebnimi stroški oddaljenim vinogradnikom ne prikrajša podpora.

Modro galico za škropljenje trt po znižani ceni bo c. kr. kmetijska družba oddajala le kranjskim vinogradnikom na naslednji način in pod naslednjimi pogoji:

1. *Naročila na modro galico po znižani ceni se bodo zvrševala le skupno, in sicer potom družbenih podružnic, kmetijskih društev ali zadrug, posojilnic (Rajfajznovk) in županstev. Pri naročilu mora dotično društvo ali županstvo imenoma navesti vse vinogradnike, ki vzamejo galico, in za vsakega vinogradnika posebej množino galice. Računi za prevozne stroške se morajo takoj predložiti, da jih družba poplača.*

2. *Skupiček za modro galico, ki se posameznikom odda proti gotovemu plačilu, se mora sproti pošiljati kmetijski družbi.*

3. *Tistim vinogradnikom, ki so v resnici v denarnih zadregah, se sme deloma ali vsa galica dati na upanje. Dolžni zneski se morajo najkasneje do 15. decembra t. l. izterjati in denar poslati kmetijski družbi. Do konca meseca maja se mora družbi predložiti seznamek onih vinogradnikov, ki so dobili galico na upanje.*

4. *Onim revnim vinogradnikom, ki potrebujejo le pičlo število kilogramov galice za škropljenje svojih trt in ki galico dobe na upanje, sme glavni odbor v slučajih, ki so posebnega upoštevanja vredni, odpisati ves dolg ali del dolga; prošnje za odpis tega dolga se morajo vložiti do 15. novembra t. l. pri kmetijski družbi. Uvaževanja vredno potrebo, odpisati dolg, morata potrditi župnijski urad in županstvo.*

5. *Načelniki kmetijskih organizacij in županstva, ki modro galico naroče skupno za vse ali več vinogradnikov svojega področja, jamčijo družbi osebno za skozniškozi pravilno ravnanje pri razdelitvi galice, za pravočasno odposlatev skupljenega denarja in za pravočasno izterjanje dolžnih zneskov.*

6. *Oddaja modre galice po znižani ceni, ki jo sme porabiti v svojem vinogradu le tisti, ki je bila zanj naročena, komu drugemu v dobičkarske namene, zlasti trgovcem in vinogradnikom zunaj dežele, je strogo prepovedana. Vsak prestop te prepovedi znači goljufijo, ki bo sodnijsko kaznovana.*

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, dne 10. aprila 1911.

Listnica uredništva.

J. Š. v J. Mravlje na drevju niso škodljive in hodijo gor le zaradi listnih uši, ki izcejajo sladek sok, ki mravlje za njim poželjivo gredo, in če se listne uši preženo, n. pr. s tobakovo vodo, pa mravlje sameodsebe izginejo z drevja. — **J. B. v R.** Tujih kokoši na svojem posestvu ne smete na nikak način pobijati, ampak jih smete le s primerno silo odganjati. Deželni zakon za varstvo poljščine Vam more biti sredstvo, da uženete nagajivce. — **J. K. v O.** Nihče Vas ne more siliti, da bi morali svoj vrt zaradi tuje živine zagraditi; narobe, vsak lastnik tuje živine, ki naredi na Vašem vrtu škodo, je zanj odgovoren. — **A. R. v M.** Tele, ki ima na plečih nastavljeno peto nogo, ki je navadno le majhna, ni nič izrednega, kajti taki spački se mnogokrat store. Taka peta noga le kvari lepo vnanost živali, sicer je pa za zdravje živali brezpomembna, in če hočete, tele lahko vzredite. Če teleta ne prodaste mesarju in Vas ta noga na plečih, ki je odveč, kaj moti, naj jo živinozdravnik odreže. — **I. C. v Č.** Če so se posušile rastline v cvetličnikih, ki ste jih zagnojili z mešanim umetnim gnojem, prihaja to od tod, ker ste vzeli preveč gnoja in ste potem vrhutega rastlina še zalili še z mlačno vodo. Opozarjamo Vas na tozadnji spis v današnji številki »Kmetovalca«. — **F. P. v P.** Učitelja veže njegova službena dolžnost in šolski zakon, da mora naznanjati neopravičene šolske zamude. Če tega ne stori, je kazniv; zato je krivično zaraditega učitelju kaj zameriti, kajti vsak človek najprej varuje svojo kožo, in tako tudi učitelj.